

ET – TAYYİB

Tayyib; temiz, iyi, güzel, saf, hoş, tertemiz mânâlarına gelir. Tayyib; esma-ül hüsnâ olarak bilinen 99 isimden biri değildir. Bu ism-i şerif, Allah'ın kulları üzerinde en çok, azamî görmek istediği isimlerindedir.

Evet, Allah (c.c) Tayyib'dir, kullarının da tayyib olmasını murad eder. Bu hususta gerek Kur'an-ı Kerîm'de ayetlerle gerekse Efendimiz (s.a.v)'in mübarek hadisleri ile tayyib olmak bildirilerek tavsiye edilmiş, Efendimiz (s.a.v) kendisi, her mevzuda olduğu gibi bu mevzuda da ümmetine canlı bir örnek olmuştur. Maddî manevî temizliğe özen gösteren Efendimiz (s.a.v), biz ümmetine zahir ve batın temizliğinin neler olduğunu, nasıl temizlenileceğini örnek hayatı ve nurlu beyanları ile en güzel bir şekilde öğretmiştir. O Yüceler Yücesi'ni (s.a.v) kendine rehber edip boyasına boyanma, hâli ile hâllenmede ciddi gayret sarf edenler hisseyab olmuş böylece O Yüce Resul'e dost, dolayısıyla da Rabb'ül âlemin'e sevilip temizler, tayyibler kervanı olma ünvanına mazhar olmuşlardır. Yeter ki kul, o tayyibleri tanıma şerefine nail olduktan sonra bu nimetin kadrini bilsin de; tayyib olma yollarına tevessül etsin.

Dikkat edilirse, tayyib olmadıkça en değerli şeylerin bile değersiz olacağı malumdur. Meselâ, mükevvenatta en temiz, değerli suyun zezem suyu olduğu malumdur, farz edelim kirli bir kaba zezem suyu doldurduk veya suyu kirletecek bir şey o kabin içine sonradan karıştı. O kıymetli zezem suyu neye yarar? Başka bir misâl verecek olursak; diyelim uzun uzun namaz kıldık hatta en mukaddes mekân Kâbe'de. Taharete kusur edildi ise veya üzerimizde, giysimizde bir pislik, necaset bulaşığı varsa o namazın makbul bir namaz olmayacağı muhakkaktır.

Efendimiz (s.a.v) "Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim" ¹ buyurarak işin ehemmiyetini gözler önüne seriyor. Tayibi tarif ederken "temiz"le beraber "güzel" anlamına da geldiği bildirilmişti. Rabb'ül âleminin kullarından murad-ı ilâhîsinin maddî ve manevî temizlik olduğunu belirtmiştik. Başta tertemiz, lekesiz bir iman, sonra güzel ahlâkı içine alan madde ve mânâ temizliği dediğimiz ahlâk güzelliği, karakter, niyet, kalp temizliği, arzuların güzele meyli, öz, söz, amel bakımından her mânâda bir temizlikle mükellefiz. Nefsi bütün kirlerden temizleme yollarına tevessül edip temizlemek de başlıca görevimizdir. Zaten tasavvufa verilen isimlerden biri de "nefsi tezkiye"dir. Yani nefsi bütün mezzum sıfatlardan temizleme, kötü sıfatlar, kötü alışkanlıklardan kurtarıp günahlardan tevbe edip arınıp durulma ve güzel, temiz vasıflarla donanma böylece "kalbi tasfiye" ufkuna ulaşma. Allah (c.c) böyleleri için ayette: "...Muhakkak ki Allah tevbe edenleri de sever, temizlenenleri de sever." ² buyurmaktadır.

Niyet temizliği hakkında Resulullah'ın beyanlarından anlaşıldığına göre, görünüşte çok güzel olmasına rağmen kişinin niyetinin güzel, temiz olmayışından dolayı kabul olunmayıp, yüzlerine çarpılacak nice amelleri vardır. Bunlardan birinde kıyamet gününde ilk sorguya çekilecek üç sınıf insanın şunlar olduğu bildirilmiştir: Biri Allah'ın ona ilim verdiği, diğerinin mal verdiği, üçüncüsü de Allah yolunda öldürülen insan. Her birinin bu nimetlerle yaptığı görünüşte güzel olan amelleri, niyetlerinin bozukluğu yüzünden sahiplerinin cehennemi boylamasına sebep olmaktadır. ³ Velhasıl Allah Tayyib'dir. Tayyibleri sever ve tayyib olan amele değer verir. Resul-i Zîşan tayyibdir, İslâm tayyibdir, Hakk dostları tayyibdir. Cennet de tayyibdir, oraya ancak tayyib olanlar girer ve melekler onları, "... Selâm size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya" ⁴ diyerek karşılarlar. Kevser de tayyibdir, onu ancak tayyibler içer.

Bütün bunların yanı sıra maddî anlamda zahirî temizlik de mühimdir. Namazın kabul olunmasının şartlarından biri de bedenimizde, elbisemizde ve namaz kılacağımız yerde necaset bulunmamasıdır. Buna dikkat edilmeden kılınan namazın makbûliyeti yoktur.

Müslüman, yaşadığı evi ve çevresini, kullandığı eşya, giydiği giysileri, yiyecekleri de temizler, temiz tutar. Yalnız şunu hatırdan çıkarmayalım; bu tür temizlikleri Allah'ın

¹ Ahmed b. Hanbel, Müsned

² Bakara:222

³ Müslim, Ahmed, Nesei

⁴ Zümer:73

emri diye, Rabbim tayyib olmamı emrediyor diye yaparsak, âmâlin özünü, ruhunu temsil eden niyet de böylece güzel, salih, tayyib olursa çok güzeldir. O zaman o haneyi, temizlemek, halı, kapı, cam silmek biiznillah ibadet hükmüne geçer. Efendimiz (s.a.v) "Müminin niyeti, amelinden hayırlıdır"⁵ buyurarak ümmetini müjdeliyor ve de uyarıyor. Allah'ın her an görüp gözettiğine imanımız var, elhamdülillah. Meleklerin de mevcudiyetine inanıyoruz, Allah'ın izni ile yüce ruhların da zaman zaman müşahede ettiklerine dair bilgimiz var. Eğer başta Allah'ın sonra bu ulvî varlıkların görmesine ehemmiyet verilip gereken temizlik sürekli yapılmıyor da bir misafir geleceğinde yapılıyorsa çok yazık! Allah'ın ve ulvî ruhların görmesi ve o kulu tayyib unvanıyla yâd etmeleri ve böylece Rabb'ül âlemin'in de razı olup tayyibler kervanına ilhak etmesinin nasıl bir şeref olduğu ortada. Böyle temiz bir niyetle yapılmazsa insanların vereceği değer de malum; insanlar medhetse ne çıkar, cenneti yok ki katsın... Yine insanlar zemmetse ne çıkar, cehennemi yok ki atsın. Akli olan Rabb'ül âlemin'in bu yüce sıfatı ve esma-ül hüsnâsına vasıl olmak, tecelliyatına nail olmak için iç ve dış temizliğini beraber yürütür, yürütmeye gayret eder.

Rabbimizden niyazımız, bizleri tayyiblerden kılsın. Bu isimleri ile bizleri aydınlattığı için Rabbimize hamd-ü senâ ederiz. Âmin.

⁵ Mecmeu'z-zevâid, 1/61, 109